Göran Hult, VP, Fortum Sweden

30 Maj 2023

Strålsäkerhetsmyndigheten
registrator@ssm.se

FORTUMS SYNPUNKTER GÄLLANDE FÖRESKRIFTERNA ÖKTA-KAD OCH SF-KAD

REF. DIARIENR: SSM2022-2158 / -2159 / -2160, SSM2022-2161 / -2162 / -2163

Fortum har granskat underhandsremissen till föreskrifterna konstruktion, värdering och redovisning samt drift och avveckling av vissa kärntekniska anläggningar (ÖKTA-KAD) och geologiska slutförvar (SF-KAD) som offentliggjordes för kommentarer 31 januari 2023. Härmed uttalar sig Fortum i rollen som en av delägarna i de svenska kraftverksbolagen Forsmark Kraftgrupp AB och OKG AB. Fortum driver även en förstudie i syftet att utreda möjligheter att bygga ny kärnkraft i Sverige och Finland, och har därmed ett ytterligare intresse att uttala sig gällande nya föreskrifter som kan komma att påverka verksamheten.

Fortums kärntekniska verksamhet bygger på hög säkerhetskultur och kvalitet samt på ständiga förbättringar. Den viktigaste uppgiften för vår kärnkraftsverksamhet är att producera el på ett säkert, tillförlitligt och konkurrenskraftigt sätt på kort och lång sikt, samtidigt som principerna för strålsäkerhet, avfallshantering och kontroll av kärnmaterial iakttas.

1 ÖKTA KAD

Fortum har analyserat ÖKTA-KAD föreskriften främst ur ett avvecklingsperspektiv; avveckling av en anläggning med kärnkraftsreaktor. Följande synpunkter har framkommit:

- Föreskriften är svår att anpassa på en reaktoranläggning som är under avveckling. Mycket tolkningsarbete behövs för att anpassa föreskriften på en anläggning där det pågår rivning och nedmontering.
- Kravnivån är i allmänhet hög för en anläggning under avveckling, då många formuleringar är lika som för föreskrifterna för en reaktor i drift.
- Ett omfattande tolknings- och anpassningsarbete krävs för att implementera föreskriften vilket betyder stora administrativa insatser. Därför rekommenderas att föreskriften inte tillämpas på anläggningar som redan är permanent avstängda, eftersom strålsäkerhetsnyttan skulle bli liten i jämförelse med insatserna som krävs för implementering av ny föreskrift.

- Föreskrifterna uppfattas som svårlästa. För att få en mer konkret bild av kravet behöver man ofta leta i hänvisningar och bilagor eller andra dokument. Vissa paragrafer går ner i detalj, vissa hålls på väldigt övergripande nivå.
- ÖKTA föreskrifterna, som de är utformade nu, ska komma att reglera många olika typer av verksamheter. Tillståndshavare som driver dessa verksamheter har kunnat ge mera detaljerade kommentarer. Fortum har tagit del av dessa kommentarer och stöder dem.

2 SF KAD

Det vore bra att harmonisera "Förklaringar av övriga centrala begrepp och uttryck" i de tre föreskrifterna.

Tillämpning av bestämmelser, ursprungligen formulerade för reaktoranläggningar, på slutförvar av olika typer, kan i vissa fall vara problematiskt fastän bestämmelserna i många fall har försökt anpassas. Särskilt för slutförvaringsanläggningar för låg- och medelaktivt avfall kan resultatet bli obalanserat, om utgångspunkten för bestämmelser är densamma som för anläggningar med reaktorer. **Ett stort antal bestämmelser för driftskedet, jämfört med motsvarande antalet för långsiktssäkerheten kan förvirra relativa säkerhetsbetydelser av dessa samt kommer att kräva en hel del förtolkning och tillämpning av graded approach**. I och för sig har rimliga anpassningar gjorts t.ex. vad gäller delprogrammet för miljöövervakningen, men å andra sidan verkar t.ex. övervakning av utsläpp med fortlöpande uppföljning eller övervakning av strålningsmiljö utanför kontrollerat område i vissa fall vara någorlunda överdrivna, särskilt för slutförvaring av lågaktivt avfall.

Tillståndshavare som driver dessa verksamheter har kunnat ge mera detaljerade kommentarer. Fortum har tagit del av dessa kommentarer och stöder dem.

Rekommenderas ytterligare genomgång och bearbetning av föreskriftsförslagen och djupare analys av deras tillämpbarhet för olika typer av slutförvar.

2.1 SF-K

Det är väldigt bra, att begreppet "bästa möjliga teknik" inte längre används, och att de motsvarande bestämmelserna har skrivits tydligare.

4 kap. 6 §: Kravet på omvändbarheten i deponeringsprocessen eller återtaget av avfall kan vara problematiskt, eftersom det i värsta fall kan äventyra eller försvaga långtidssäkerheten, om det t.ex. begränsar tekniska lösningar för konstruktion eller uppförande av barriärer. Särskilt om återtaget borde vara genomförbart ur ekonomisk synpunkt, kan det betyda, att vissa typer av barriärer måste uteslutas.

Göran Hult, VP, Fortum Sweden

30 Maj 2023

2.2 SF-A

2. kap. 3 § Värderingskraven avseende miljön (djur och växter) verkar ganska höga. Det borde vara tillräckligt – åtminstone i vissa fall – att analysera påverkan på miljön med mera förenklade metoder, ty ofta är miljön tillräckligt skyddad om människan är skyddad.

2 kap. 10 § punkt 4 och ”tillämpning av bestämmelsen” nedan.

Hurudana scenarier som krävs skulle kunna specificeras. Beroende på slutförvarets djup så är ju mer eller mindre de flesta former av intrång extremt osannolika (till exempel Onkalo är på ett ca 400 m djup medan bergbrunnar i Finland vanligtvis är 150–250 m djupa).

2 kap. 12 §.Samma som ovan.

2 kap. 17 §. På vilket sätt skiljer sig ett beräkningsfall från scenarier? Detta skulle kunna förklaras mera ingående här.

3. kap. 24 §: Det vore bra att mera explicit uttrycka, att probabilistiska metoder inte behöver tillämpas, när de inte eller bara litet ger någon nytta.

2.3 SF-D

2 kap. 28 §: Vem bär ansvaret för arkiveringen i olika skeden av ett slutförvar, detta skulle kunna förtydligas.

3 SAMMANFATTNING

Det är uppenbart att det kunde vara bra att pausa föreskriftsarbetet och analysera ifall ÖKTA är tillämpar på så många olika typer av verksamheter som det är tänkt i dagsläget, eller ifall föreskriftstrukturen borde ses över. ÖKTA liknar väldigt mycket föreskrifterna som reglerar kärnkraftsreaktorer i drift, detta ses som överreglering. Kravnivån borde vara anpassad för ÖKTA- anläggningarna. Eftersom mycket tolknings- och anpassningsarbete behöver göras för de olika typerna av anläggningarna, kan det vara svårt att ta fram konsekvensbedömningar, speciellt då remisstiden är väldigt kort och sträcker sig över semesterperioden.

Göran Hult, VP, Fortum Sweden

30 Maj 2023

För SF föreskrifterna rekommenderas ytterligare genomgång och bearbetning av föreskriftsförslagen och djupare analys av deras tillämpbarhet för olika typer av slutförvar. Balans mellan krav för driftläget och långtidssäkerheten bör ses över. Kravet på omvändbarheten i deponeringsprocessen eller återtaget av avfall bör ses över mycket noggrant, då detta kan komma att påverka långtidssäkerheten mycket negativt, ifall vissa typer av tekniska lösningar av barriärer måste uteslutas.

Fortum tackar för möjligheten att få delge kommentarer.

Kontakt:

Karoliina Ekström, Nuclear Generation, Co-owned Nuclear Assets, Fortum

Mobile +358 40 356 2344, karoliina.ekstrom@fortum.com. www.fortum.com

FORTUM SVERIGE AB

Göran Hult

VP, Nuclear and Development, Sweden